

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Оршанського Леоніда Володимировича

на дисертаційну роботу **Шетелі Наталії Ігорівни**
«Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутнього
фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального
середовища закладів вищої освіти», подану на здобуття
наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти
в спеціалізовану вчену раду Д 47.053.01 Рівненського
державного гуманітарного університету

Актуальність обраної теми. Процеси глобалізації, яка створює принципово нову політико-економічну та соціально-культурну реальність, де взаємозалежність суспільства в різних сферах діяльності стає найбільш помітною, торкаються, з-поміж іншого, й розвитку художньо-творчої практики в Україні, що виявляється в загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури. Інтеграційні процеси полягають у впровадженні європейських цінностей, норм, правил і стандартів в освіту, науку, мистецтво, технології, і як наслідок – у взаємовпливі культурно-мистецьких і науково-технічних досягнень. Саме такий підхід сприяє поширенню в Україні системи європейських культурно-мистецьких цінностей при збереженні та поглибленні націокультурної ідентичності.

Нині з-поміж подій, що особливо хвилюють українське суспільство у зв'язку з воєнними діями, першочерговими й надалі залишаються проблеми освітньої галузі, її реформування крізь призму вдосконалення і навіть кардинальної зміни підходів до процесів навчання та виховання молодого покоління. Вони торкнулися усіх ланок вищої освіти, зокрема й галузі культури і мистецтв. Фундаментальні зміни національного освітнього простору характеризуються новим розумінням цілей та завдань вищої освіти у галузі культури і мистецтв, усвідомленням необхідності переходу до моделі навчання «впродовж життя», новими концептуальними підходами до розроблення та використання методик і технологій ефективною освітньою

діяльності. Водночас сьогоднішній стан підготовки фахівців мистецьких спеціальностей викликає певну стурбованість, адже подальший розвиток вищої освіти у галузі культури і мистецтв висуває кардинально нові вимоги до особистісно-ціннісних і професійних якостей митця, потребує висококваліфікованого педагогічного супроводу, широкого впровадження інноваційних технологій навчання та виховання. Міркування з цього приводу свідчать про те, що обрана здобувачкою тема, спрямована на формування аксіологічної культури та компетентності майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв, розвиток їхньої ціннісної-сміслової сфери в умовах аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти, є актуальною науково-педагогічною проблемою.

Одразу ж слід наголосити, що дисертаційне дослідження Н.І. Шетелі характеризується чіткою структурованістю, логічністю, цілісністю та системним підходом до розв'язання проблеми дослідження. Наукова праця містить анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел і додатки, які є обґрунтованими та взаємопов'язаними. Дисертанткою чітко визначено науковий апарат дослідження та використано комплекс ефективних наукових підходів для розв'язання логічно окреслених завдань дослідження. Достатній обсяг джерельної бази характеризує кропіткий літературний аналіз досліджуваної проблеми, а чимала кількість закордонних джерел свідчить про врахування зарубіжного, передовсім європейського, досвіду під час наукових пошуків.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану за комплексною науково-дослідницькою темою «Парадигма метамодернізму: нові форми смислу в соціально-інформаційній та мистецькій підсистемах соціокультурного простору» Комунального закладу вищої освіти «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради (Протокол №4 від 29.10.2021.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, зумовлений сукупністю завдань, що конкретизують мету дослідження: концептуалізувати й експериментально перевірити теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах

аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти із прогнозованим результатом навчання – сформованість аксіологічної компетентності.

Дисертаційне дослідження складається з п'яти розділів, на сторінках яких розгортається науковий наратив й аналіз різного роду літературних джерел. Тут одразу слід особливо наголосити, що характерною рисою дисертаційної роботи Н.І. Шетелі є чіткість використаного понятійно-категоріального апарату, який у дослідженні відіграє принципово важливу роль. Дефініції таких понять і категорій, як «аксіологія», «аксіопедагогіка», «аксіорозвивальне середовище», «аксіологічне знання», «аксіологічна компетентність», «ціннісні орієнтації фахівця в галузі культури і мистецтв», «професійні цінності майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв», «галузь культури і мистецтв», «ефективність творчого працівника» й багато інших старанно аналізуються, розкриваються, уточнюються, як наслідок їх тлумачення достатньо ґрунтовні, аргументовані та підкріплені авторською інтерпретацією.

Вивчення запитів і вимог на суспільному, соціально-педагогічному, теоретико-методичному та технологічному рівнях щодо продукування й збереження культурних цінностей, промоції цінностей високої культури, забезпечення культурного різноманіття та міжкультурного діалогу, які зумовлюють підвищення рівня аксіологічної компетентності майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв, дали змогу дисертантці досить кваліфіковано визначити низку основних суперечностей, а відтак й нагальну потребу у комплексному та системному дослідженні.

У дисертаційній роботі Н.І. Шетелі достатньо глибоко схарактеризована сучасна культурна ситуація у галузі культури та мистецтв, здійснений теоретичний аналіз цього феномену в контексті проблематики професійної культурно-мистецької підготовки, розкриті зміст і потенціал ціннісної освіти (Р. 1, С. 39 – 96); на методологічному рівні інтерпретована аксіологічна теорія як підґрунтя аксіологічної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв, а також визначені зміст, структура і специфіка формування у студентів аксіологічної компетентності (Р. 2, С. 97 – 177); обґрунтовані теоретичні основи, запропоновані методологія та засоби

проектування аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти (Р. 3, С. 178 – 232); розроблена модель аксіорозвивального середовища, визначені педагогічні умови її реалізації, а також критерії, показники і рівні сформованості професійної аксіологічної компетентності майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв (Р. 4, С. 233 – 289); здійснена експериментальна перевірка ефективності моделі аксіорозвивального середовища як педагогічної технології професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв (Р. 5, С. 290 – 401). Розділи за своїм змістом відображають основні завдання дослідження.

Найбільш суттєві результати дисертації

Дослідження *«Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти»* містить нові наукові положення щодо системи та процесу формування у студентів мистецьких спеціальностей ціннісно-сислової сфери, аксіологічної компетентності й аксіологічної культури, які напряду впливають на підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти в галузі 02 «Культура і мистецтво».

Наукова новизна є достатньо вагомою і свідчить про особистий внесок дисертантки у розвиток педагогічної науки й освітньої практики, зокрема, нею вперше: 1) *схарактеризовано* теоретико-методичні засади формування аксіологічної компетентності майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища (с. 54 – 75; 97 – 114); 2) *обґрунтовано методичний інструментарій* проектування аксіорозвивального середовища у вищій школі на підставі авторського визначення ключових понять дослідження – «аксіорозвивальне середовище» й «аксіологічна компетентність» (с. 178 – 188); 3) *визначено* критерії, показники та рівні сформованості аксіологічної компетентності майбутніх фахівців культурно-мистецької галузі (с. 259 – 273); 4) *розроблено* структурно-функціональну модель професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища (с. 273 – 287), а також

запропоновано обґрунтовані педагогічні умови та засоби її ефективної реалізації (с. 233 – 259).

Крім того, *подальшого розвитку* набула ідея реалізації аксіологічного підходу в спеціально організованому освітньому процесі, що ґрунтується на ціннісно-принципових конструктах і спрямований (за допомогою педагогічних засобів і технологій) на формування професійної культури (у т.ч. аксіологічної) майбутніх фахівців різного профілю. Оригінальним підходом дисертантки нами вважається практика використання концепту «педагогічних умов» як важливого феномену педагогічної практики, що має динамічний характер, соціально-історичну генезу, постає функціональною системою зовнішніх і внутрішніх чинників, які задають змістовні та процесуальні параметри освітнього процесу для досягнення певних результатів навчання, зокрема й формування аксіологічної компетентності та культури.

За матеріалами дослідження Н.І. Шетелею розроблені та впроваджені в освітній процес низки закладів передвищої та вищої освіти (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Комунальний заклад вищої освіти «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради, Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», Інститут мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету):

1) авторська методика формування аксіологічної компетентності майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища;

2) методичний інструментарій проєктування аксіорозвивального середовища у вищій школі;

3) діагностичний інструментарій визначення рівня сформованості аксіологічної компетентності майбутнього фахівця в галузі культури і

мистецтв, що містить як стандартизовані, так й авторські (адаптовані) методики;

4) система методичних заходів із реалізації педагогічних умов функціонування аксіорозвивального середовища у ЗВО на основі поєднання класичних й інноваційних форм навчання, забезпечення єдності аудиторної та позааудиторної роботи завдяки множинності івент-заходів (хореографічного, образотворчого, театрального, музичного спрямування), пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю) тощо.

Таким чином, представлені у дослідженні теоретико-методологічні засади, методичні положення, теоретичні та практичні висновки, тривалість і ґрунтовність дослідження дають підстави стверджувати, що Н.І. Шетеля критично узагальнила здобутки вчених при формулюванні вихідних положень професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв, запропонувала нове розв'язання науково-прикладних завдань щодо реалізації теоретичних положень, вдосконалення науково-методичного забезпечення та впровадження практичних рекомендацій зі створення аксіорозвивального середовища у закладах вищої освіти, а також виклала свій практичний доробок у вигляді додатків до дисертації, низки методичних рекомендацій та посібнику «Концептуально-педагогічні засади професійної підготовки майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища».

Вірогідність отриманих результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях зумовлена комплексним підходом до розв'язання завдань дослідження, методологічною обґрунтованістю вихідних положень, а також результатами практичної перевірки. Переконливість і прикладна спрямованість дослідження забезпечуються опрацюванням експериментальних даних, використанням кількісного та якісного аналізів, здійсненням виваженої педагогічної інтерпретації та ілюстрацією у таблицях і графіках (с. 312 – 389).

Як зазначалося вище, дослідна робота проводилася у низці вітчизняних закладів вищої освіти, де й було впроваджено основні наукові положення дисертації в освітній процес. Отримані дисертанткою результати дослідження впродовж 2017 – 2022 рр. оприлюднювалися й обговорювалися на численних міжнародних і всеукраїнських наукових, науково-методичних і науково-практичних конференціях, конгресах, симпозіумах і семінарах. Крім того, з необхідною повнотою результати дослідження були висвітлені у 39 наукових публікаціях, із яких 26 є одноосібними. Ознайомлення зі змістом публікацій Н.І. Шетелі свідчить про повноту викладу основних положень і результатів дисертаційної роботи у фахових, закордонних і виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних.

Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук з теми «Соціально-психологічні чинники міжособистісних стосунків у педагогічному колективі коледжу культури й мистецтв» за спеціальністю 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи здобувачкою захищено в Інституті психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України у 2015 році. Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської не використовувалися.

Загальна характеристика та аналіз змісту дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (523 найменування, з яких – 166 іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 549 сторінок; основний текст викладено на 392 сторінках. Роботу ілюстровано 32 таблицями та 48 рисунками.

У першому розділі – *«Філософсько-методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв»* – проаналізовано сучасну соціокультурну ситуацію в контексті її впливу на галузь культури і мистецтв; окреслено й схарактеризовано проблематику професійної культурно-мистецької підготовки у проєкції специфіки галузі культури та мистецтв, а також актуальних підходів до визначення її змісту та

функціональних завдань; з'ясовано потенціал ціннісної освіти в сенсі актуальних вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі 02 «Культура і мистецтво». Розділ спрямований на розв'язання першого та другого завдань дослідження.

У другому розділі – *«Аксіологічна теорія в контексті формування професійних компетентностей майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв»* – проаналізовано теорію цінностей (її категорії, поняття, теоретичні напрацювання) як методологічну основу аксіологічної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури та мистецтв; досліджено сутність аксіологічного підходу та перспективи його практичної реалізації у сфері культурно-мистецької освіти; вивчено національні й зарубіжні нормативно-правові підстави актуальності аксіологічного підходу в системі професійної підготовки фахівця в галузі культури і мистецтв; обґрунтовано зміст, структуру та специфіку аксіологічної професійної компетентності фахівця в галузі культури і мистецтв. Розділ спрямований на розв'язання третього завдання дослідження.

У третьому розділі – *«Теоретичні основи проектування аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти»* – проведено аналітичне дослідження сутності базових понять і положень педагогічного знання як засадничих елементів проектування аксіорозвивального середовища; обґрунтовано концептуальну основу й визначено змістові особливості аксіорозвивального середовища; розкрито зміст методології та специфіку засобів проектування аксіорозвивального середовища у вищій школі. Розділ спрямований на розв'язання четвертого і п'ятого завдань дослідження.

У четвертому розділі – *«Моделювання аксіорозвивального середовища як педагогічної технології професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв»* – обґрунтовано педагогічні умови формування аксіологічної компетентності майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища; визначено критерії, показники та рівні сформованості аксіологічної професійної компетентності

фахівця відповідного профілю; розроблено структурно-функціональну модель аксіорозвивального середовища. Розділ спрямований на розв'язання шостого завдання дослідження.

У п'ятому розділі – *«Організація та проведення дослідно-експериментальної перевірки ефективності структурно-функціональної моделі аксіорозвивального середовища як педагогічної технології професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв»* – укладено й описано програму формувального етапу педагогічного експерименту; проаналізовано результати експериментальної перевірки ефективності моделі аксіорозвивального середовища як технології професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв. Розділ спрямований на розв'язання сьомого завдання дослідження.

На нашу думку, слід особливо підкреслити ґрунтовність дослідження, адже експериментальна частина дисертаційної роботи виконувалась упродовж 2018 – 2021 рр. Педагогічний експеримент охоплював такі етапи науково-педагогічного пошуку – організаційний, емпіричний й аналітичний. Висновки дисертації аргументовані статистичним опрацюванням й аналізом отриманих результатів, а також масштабністю та багатоплановістю експериментального дослідження, що дало змогу авторці успішно розв'язати поставлені завдання і підтвердити головну концептуальну ідеєю, а скоріше гіпотезу дослідження про те, що якість професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв зазнає принципово якісних змін за умови актуалізації її аксіологічних аспектів, а також позиціонування в системі професійних компетентностей майбутнього фахівця галузі 02 «Культура і мистецтво» саме аксіологічної компетентності як здатності до практичної діяльності на ціннісній основі, набуття студентами аксіологічних знань, формування у них ціннісно-сміслової сфери та розвиненої аксіологічної культури.

Проведена експертиза дослідження дає підстави стверджувати, що структура дисертації Н.І. Шетелі відображає послідовність виконання

завдань, сформульованих авторкою для розв'язання досліджуваної проблеми, і в цілому розкриває логіку проведеного наукового пошуку. Слід особливо підкреслити високий науковий характер дисертаційної роботи, її логічну структурованість й аргументованість висновків. Зміст і структура автореферату відповідають змісту та структурі дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукові здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне зазначити такі дискусійні положення та висловити побажання:

1. На початку свого дослідження авторка обґрунтовано вказує, що українське суспільство та й світ загалом переживають глибокі культурні трансформації, фундаментальні зміни як у духовно-психологічному житті соціуму в цілому, так і у характері внутрішнього життя кожної людини (с. 44–45 дисертації). На тлі цілком обґрунтованих узагальнень щодо соціокультурних змін останніх десятиліть, на жаль, дисертанткою практично не порушується тема культурного життя українського соціуму у період війни. Очевидно, що галузь культури та її представники опинилися у ситуації нових викликів і вимог до філософії і змісту соціокультурного життя українців. Вважаємо, що увага до цього аспекту та його відображення у галузі культурно-мистецької освіти були б надзвичайно доречними, якщо не сказати – визначальними. Тим більше, що і сама здобувачка на с. 54 вказує: «Культура явище динамічне, а категорії «культура» і «діяльність» знаходяться в історичному взаємозв'язку і певній детермінації».

У зв'язку із нинішньою ситуацією, спричиненою військовою агресією з боку російської федерації, дисертантці слід було б, на наш погляд, окреслити особистісне ставлення до подальшого розвитку української культури крізь призму широкого використання положень аксіопедагогіки у процесі виховання молодого покоління, у т.ч. майбутніх митців.

2. Досліджуючи феномен галузі культури і мистецтв, Н.І. Шетеля вказує на те, що «консолідуючою основою для представників різних професій у галузі мистецтва та культури є спрямування на формування у

суспільстві культури високого рівня, її смислів, цінностей та символів, забезпечення культурних практик у повсякденному житті громад і громадян» (с. 69 дисертації). Водночас, авторка визначає, що ефективність творчого працівника, здатність реалізовувати вказані завдання передбачає наявність стабільних духовно-ціннісних основ, розвиненої й цілісної ціннісної самосвідомості, волі до збереження базових цінностей та осмислення нових, потенційно значущих для суспільного поступу. Зазначений підхід можна визнати справедливим, втім у подальшому в роботі дослідниці, на превеликий жаль, не звертається до *феномену ціннісної самосвідомості* в контексті аксіологічної підготовки майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв. Уважаємо, що певною мірою це послаблює наукові позиції Н.І. Шетелі.

3. У роботі спеціальна увага зосереджена на ціннісній освіті. Зокрема, вказано, що «ціннісна освіта за своїм характером очевидно може бути віднесена до просвітницької освіти, адже, сприяючи засвоєнню особистістю аксіологічних знань, вона залишає простір для самостійного осмислення ціннісного матеріалу, самостійного формування ціннісних преференцій та орієнтирів» (с. 78 дисертації). При цьому ми погоджуємося з позицією дослідниці, що ціннісна освіта може розглядатися як важливий компонент гуманізації сучасної освіти, виступати засобом розвитку креативно-ціннісних і критично-ціннісних властивостей особистості. Між тим, нині активно обговорюється перспектива скорочення термінів навчання на бакалаврському рівні до трьох років. У зв'язку з цим постає питання: чи вдасться при цьому забезпечити ціннісну складову професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв?

4. Ґрунтовно аналізуючи феномен аксіорозвивального середовища, його концептуальне підґрунтя, структурний і функціональний зміст Н.І. Шетеля визначає мету функціонування аксіорозвивального середовища – це «задоволення ціннісних освітніх потреб здобувачів освіти, що пов'язано з реалізацією передбачених змістом освітнього процесу методів, форм і видів

ціннісно-орієнтованої освітньої діяльності, спрямованої на досягнення певних освітніх результатів – комплексного розвитку професійних компетентностей, психофізичних якостей й особистісних (зокрема, ціннісних) характеристик здобувачів освіти» (с. 202 дисертації). Загалом погоджуючись із означеним підходом до трактування мети функціонування аксіорозвивального середовища, маємо уточнююче питання щодо процедури визначення «ціннісних освітніх потреб здобувачів освіти», адже вона чітко не прослідковується в структурі аксіорозвивального середовища, яку запропонувала дослідниця.

5. У дисертаційній роботі проведено аналіз стандартів вищої освіти для галузі 02 «Культура і мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальностей 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», 024 «Хореографія», 025 «Музичне мистецтво», 026 «Сценічне мистецтво». За результатами цього аналізу авторка пропонує розширити перелік загальних і спеціальних компетентностей, а також прогнозованих результатів навчання за відповідними освітніми програмами. Водночас, на с. 247, здобувачка вказує, на низку загальних педагогічних умов, зорієнтованих на формування аксіологічної компетентності. У зв'язку з цим постає питання: чи наявні стандарти забезпечують ці загальні педагогічні умови? Чи вони також мають бути елементом аксіорозвивального середовища? На наш погляд, відповіді на ці питання очевидно мають визначальний характер для методики проектування аксіорозвивального середовища.

6. Однією з педагогічних умов формування аксіологічної компетентності майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв авторкою визначено «Заохочення особистісного (ціннісного) саморозвитку через особисту участь у творенні ціннісно-сміслових конструктів». Оскільки наукова праця передбачає особливу ретельність щодо застосування певних понять і категорій, вважаємо недоліком відсутність дефініції застосованого поняття – «ціннісно-смісловий конструкт». Особливо на тлі системного й

грунтовного опису методики та засобів реалізації вказаної педагогічної умови.

Слід наголосити, що висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на загальний рівень виконаного дослідження та є дискусійними.

Аналіз тексту дисертації, автореферату та публікацій дають підставу стверджувати, що дисертаційна робота Шетелі Наталії Ігорівни на тему *«Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти»*, яка подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, є завершеним самостійним науковим дослідженням актуальної теми, виконаним на достатньо високому теоретико-методологічному та практичному рівнях. Зміст дисертації відповідає зазначеній спеціальності, висновки до розділів і загальні висновки змістовні, послідовні та співвіднесені із завданнями, також відповідають дослідницьким наративам і змісту дисертації.

Результати аналізу дослідження дають підстави для висновку, що поставлені дисертанткою завдання розв'язані, а мета досягнута. Теорія і методика професійної освіти збагатились новими ідеями та положеннями теоретико-методологічного, методичного і практичного характеру, які спрямовані на підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі культури і мистецтв.

Науково-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі культури і мистецтв за умов створення ефективного аксіорозвивального середовища може бути використане в закладах передвищої, вищої, післядипломної освіти та системі підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних кадрів.

Загальний висновок

Актуальність дослідження, важливість напрацьованих результатів, новизна теоретичних і практичних висновків дозволяють вважати, що

дисертація **Шетелі Наталії Ігорівни** на тему «*Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища закладів вищої освіти*», відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України 17 листопада 2021 року за № 1197, та іншим нормативним вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт, а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор

Оршанський Л.В.

Підпис засвідчую:

проректор з наукової роботи
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор

Пантюк М.П.

23 вересня 2022 року